

Σταύρος Γρόσδος (επιμ.)

**Προγράμματα Σπουδών – Σχολικά εγχειρίδια
Από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Τόμος Β΄

**Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ
Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος
PIERCE - Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος**

Σταύρος Γρόσδος (επιμ.)

**Προγράμματα Σπουδών – Σχολικά εγχειρίδια
Από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Τόμος Β΄

**Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ
Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος
PIERCE - Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος**

**ISBN: 978-618-81132-4-4
978-618-81132-5-1 (β΄ τόμος)**

Αθήνα 2016

© Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ

Ανάρτηση του τόμου: <http://www.ekedisy.gr/praktika-sinedriou/>

Επιμέλεια έκδοσης: Σταύρος Γρόσδος

Έτος έκδοσης: 2016

ISBN: 978-618-81132-4-4
978-618-81132-5-1 (β' τόμος)

Την ευθύνη των κειμένων φέρουν οι συγγραφείς και διατηρούν το δικαίωμα χρήσης τους. Απαγορεύεται η με οποιοδήποτε τρόπο αναπαραγωγή των κειμένων. Επιτρέπεται η χρήση των κειμένων για επιστημονικούς και διδακτικούς λόγους με αναφορά/παραπομπή στην πηγή: Επώνυμο, όνομα συγγραφέα (2016). Τίτλος άρθρου. Στο Γρόσδος, Σ. (επιμ.). *Προγράμματα Σπουδών-Σχολικά εγχειρίδια. Από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον. Πρακτικά Συνεδρίου*, (β' τόμος). Αθήνα: Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ - Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος - PIERCE - Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος.

Αντί προλόγου

Ο παρών τόμος (ο δεύτερος από τους τρεις τόμους) περιλαμβάνει τα κείμενα των προφορικών εισηγήσεων του **1ου Πανελλήνιο Συνέδριο** με τίτλο «**Προγράμματα Σπουδών-Σχολικά εγχειρίδια: Από το παρελθόν στο παρόν και το μέλλον**», το οποίο συνδιοργάνωσαν το **Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ**, η **Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος** και το **PIERCE - Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος**, στις **4, 5, 6 Μαρτίου 2016** στην Αθήνα, στο κτίριο του PIERCE - Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος (Γραβιάς 6, Αγία Παρασκευή).

Το Πρόγραμμα του Συνεδρίου περιελάμβανε 230 προφορικές εισηγήσεις, αναρτημένες εισηγήσεις και, συνδυάζοντας θεωρία και πράξη, καινοτόμα βιωματικά εργαστήρια, που διοργάνωσαν η **Ελληνική Ένωση για την Προώθηση της Ρητορικής στην Εκπαίδευση**, το **Πανελλήνιο Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση** και άλλοι φορείς.

Για αρκετές δεκαετίες το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα πειραματίζεται με μεταρρυθμίσεις: αναλυτικά προγράμματα, νέα εγχειρίδια, αλλαγές στο σύστημα των Πανελληνίων εξετάσεων, εισαγωγή νέων μεθόδων διδασκαλίας, προγράμματα επιμορφώσεων εκπαιδευτικών, εισαγωγή καινοτόμων πρακτικών. Τα πειράματα αυτά άλλοτε πετυχαίνουν και άλλοτε μένουν στην ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης ως αναποτελεσματικά.

Η έλλειψη στρατηγικής και σταθερής γραμμής πλεύσης αποτελεί κοινή ομολογία αρκετών γενεών εκπαιδευτικών. Το Συνέδριο αποσκοπούσε στην αποτίμηση αυτής της πορείας της Παιδείας στην Ελλάδα και στη διατύπωση προτάσεων για μία ουσιαστική και εφικτή ανανέωση προσαρμοσμένη στα δεδομένα και στις ανάγκες της εποχής.

Το πρόγραμμα του Συνεδρίου απευθυνόταν σε στελέχη της εκπαίδευσης, εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων και βαθμίδων, φοιτητές παιδαγωγικών σχολών, εμπυχωτές ομάδων άτυπης εκπαίδευσης και σε όποιον ενδιαφέρεται για θέματα Παιδείας.

Οι **θεματικές ενότητες** του συνεδρίου ήταν οι εξής: Αναλυτικά προγράμματα, Σχολικά εγχειρίδια, Διδακτική Μεθοδολογία, Εκπαιδευτική Πολιτική, Ιστορία της Παιδαγωγικής και της Εκπαίδευσης, Εκπαιδευτικά Προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων, Εκπαιδευτικά Προγράμματα Πολιτιστικών Φορέων και Μουσείων, Μουσειοπαιδαγωγική.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Μαλαφάντης Κωνσταντίνος, Καθηγητής, Ε.Κ.Π.Α.

Μέλη

Αγγελίδης Παναγιώτης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Αντωνίου Χρήστος, Καθηγητής, Α.Π.Θ.

Αραβανής Γεώργιος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Βρεττός Ιωάννης, Καθηγητής, Ε.Κ.Π.Α.

Γαλανάκη Ευαγγελία, Καθηγήτρια, Ε.Κ.Π.Α.

Γρόλλιος Γεώργιος, Καθηγητής, Α.Π.Θ.

Γώγου Λέλα, Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Θεοδωροπούλου Έλενα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ιωαννίδου-Κουτσελίνη Μαίρη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Κακανά Δόμνα -Μίκα , Καθηγήτρια ΤΕΠΑΕ -ΑΠΘ

Καλογήρου Γεωργία, Καθηγήτρια, Ε.Κ.Π.Α.

Καλογιαννάκη Πέλλα, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Καψάλης Γεώργιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Κοντάκος Αναστάσιος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Κρίβας Σπύρος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών

Κωνσταντίνου Χαράλαμπος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Λαλαγιάννη Βασιλική, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Μαριδάκη-Κασσωτάκη Αικατερίνη, Καθηγήτρια, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

Μαυροσκούφης Δημήτρης, Καθηγητής, Α.Π.Θ.

Μπάκας Θωμάς, Επίκουρος Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Μπαμπάλης Θωμάς, Αναπληρωτής καθηγητής, Ε.Κ.Π.Α.

Μπαμπούνης Χαράλαμπος, Καθηγητής, Ε.Κ.Π.Α.

Μπίκος Κωνσταντίνος, Καθηγητής, Α.Π.Θ.

Μπουζάκης Σήφης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρών

Μυλωνάκου-Κεκέ Ηρώ, Αναπληρώτρια καθηγήτρια, Ε.Κ.Π.Α.

Νάκας Θανάσης, Καθηγητής, Ε.Κ.Π.Α.

Νικολουδάκη-Σουρή Ελπινίκη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ντολιοπούλου Έλση, Καθηγήτρια, Α.Π.Θ.

Παγγέ Τζένη, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Παπαδάκης Νίκος, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Πάτσιου Βίκυ, Καθηγήτρια, Ε.Κ.Π.Α.

Πολεμικός Νικήτας, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Ρεκαλίδου Γαλήνη, Αναπληρώτρια καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Ρεράκης Ηρακλής, Καθηγητής, Α.Π.Θ.

Σακελλαρίου Μαρία, Αναπληρώτρια καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ταρατόρη Ελένη, Καθηγήτρια, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Τάφα Ευφημία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Τσιλιμένη Τασούλα, Αναπληρώτρια καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Υφαντή Αμαλία, Καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Πατρών

Φτιάκα Ελένη, Αναπληρώτρια καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Φωτιάδης Κώστας, Καθηγητής, Π.Δ.Μ.

Χαραλάμπος Δημήτρης, Καθηγητής, Α.Π.Θ.

Χατζγεωργίου Ιωάννης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Χατζηδήμου Δημήτριος, Καθηγητής, Α.Π.Θ.

Χουρδάκης Αντώνης, Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Κρήτης

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Κανταρτζή Ευαγγελία, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ, Πρόεδρος ΕΚΕΔΙΣΥ

Μέλη

Αλεξιάδη Κατερίνα, Υπεύθυνη Πολιτιστικών Θεμάτων Δ΄/θμιας Αν. Αττικής

Αμανατίδης Νικόλαος, Εκπαιδευτικός – Επιμορφωτής – Ερευνητής, Δρ Πανεπιστημίου South Bank Λονδίνου

Ανδρεάδου Χαρά, Σχολική Σύμβουλος

Βασιλείου Μάξιμος, Υποδιευθυντής Γυμνασίου, Εκπαιδευτικός, PIERCE-Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος

Βεντήρης Πάρης, Διευθυντής Εκπαίδευσης Α΄/θμιας Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας

Βορούλλα Βέρα, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Α΄/θμιας Εκπαίδευσης Αν. Αττικής

Γεωργάκαινας Χαράλαμπος, Φυσικός, Chengdu Shishi Cambridge A-Level Center, China

Γεωργαντά Βίκυ, Δασκάλα, Med στις ΤΠΕ για την Εκπαίδευση

Γεωργαντίδης Δημήτριος, Εκπαιδευτικός, PIERCE-Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος

Γιαννίκας Αθανάσιος, Σχολικός Σύμβουλος

Γρόσδος Σταύρος, Σχολικός Σύμβουλος

Δέσπη, Ιόλη-Όλγα, Εκπαιδευτικός, PIERCE-Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος

Δουκάκης Σπύρος, Σύμβουλος Ακαδημαϊκής και Επαγγελματικής Ανάπτυξης, Εκπαιδευτικός, PIERCE-Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος

Εγγλέζου Φωτεινή, Φιλολόγος, Δρ, Διευθ. 2ου Δημ. Αλίμου, ΓΓ Ένωσης για την Προώθηση της Ρητορικής στην Εκπαίδευση

Ζαχαρίας Ιωάννης, Εκπαιδευτικός, PIERCE-Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος

Ζυμπίδης Δημήτριος, Σχολικός Σύμβουλος 23ης ΠΕ Αττικής

Ζώνιου Χριστίνα, Θεατρολόγος, Δρ, πρόεδρος του Πανελλήνιου Δικτύου για το Θέατρο στην Εκπαίδευση

Καζέλα Κατερίνα, Σχολική Σύμβουλος

Καρακώτσου Κατερίνα, Φιλολόγος (1ο ΓΕΛ Παπάγου), ΜΑ, μέλος ΔΣ Ένωσης για την Προώθηση της Ρητορικής στην Εκπαίδευση

Κόρδα Μαρία, Εκπαιδευτικός, PIERCE-Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος

Κουράκη Χρύσα, Υπεύθυνη Πολιτιστικών Α΄/θμιας Εκπαίδευσης Αν. Αττικής

Κουρή, Ειρήνη-Μαρία, Υπεύθυνη Πολιτιστικών Θεμάτων Δ΄/θμιας Β΄ Αθήνας

Κούρτης Παρασκευάς, Υπ. Δρ, ΠΤΔΕ –ΑΠΘ, Μ.Sc.MIS

Κουτρομάνος Γεώργιος, Δρ στις ΤΠΕ στην Εκπαίδευση, ΠΤΔΕ, ΕΚΠΑ

Κωσταρής Χριστόφορος, Καθηγητής Πληροφορικής ΠΕ19, MSc e-Learning

Κωτσιδης Κωνσταντίνος, Υπ. Δρ Παν. Κρήτης, Επιμορφωτής Β΄ Επιπέδου, δάσκαλος στο 18ο Δημοτικό Σχολείο Αγίου Δημητρίου

Λουτριανάκη Βάλια, Φιλολόγος (Αρσάκειο Ψυχικού), ΔΕΑ, υπ. Δρ, πρόεδρος Ένωσης για την Προώθηση της Ρητορικής στην Εκπαίδευση

Μαλάμου Μυρτώ, Φιλολόγος (1ο Γυμνάσιο Ν. Ηρακλείου), ΜΑ, υπ. Δρ, μέλος ΔΣ Ένωσης για την Προώθηση της Ρητορικής στην Εκπαίδευση

Μπαλούμη Τζωρτζίλια, Εκπαιδευτικός, PIERCE-Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος

Μπίκος Γεώργιος, Δ/ντής 3ου ΓΕΛ Καλλιθέας, Δρ Κοινωνιολόγος και Πολιτικός Επιστήμων

Μυλωνάς Δημήτριος, Σχολικός Σύμβουλος Οικονομολόγων, Οικονομολόγος – Νομικός – Λογιστής Α΄ τάξης

Φαλούκας Αθανάσιος, Διευθυντής Β΄/θμιας Β΄ Αθήνας

Γραμματεία: Άλκηστις Γεωργούλη, Ισαάκ Στόγιος, Θάνος Φουργκατσιώτης

Ιστοσελίδα: Βάλια Λουτριανάκη

«Πού πας караβάκι, με τέτοιον καιρό;»: Σχεδιάζοντας έντυπο και ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Αλέξανδρος Καπανιάρης

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού Πανεπιστήμιο Αιγαίου
a.kapaniaris@aegean.gr

Μαρία Γκασούκα

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού Πανεπιστήμιο Αιγαίου
mgasouka@aegean.gr

Περίληψη

Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζεται ο σχεδιασμός για την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού (έντυπου και ψηφιακού) για το εκπαιδευτικό πακέτο «Πού πας караβάκι, με τέτοιον καιρό;». Το εκπαιδευτικό πακέτο έχει προβλεφτεί να σχεδιαστεί από εκπαιδευτικούς, άνδρες και γυναίκες της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με στόχο να χρησιμοποιηθεί ως διδακτικό εργαλείο στην τάξη. Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού περιλαμβάνει πτυχές της ιστορίας, του λαϊκού πολιτισμού και της ναυτικής παράδοσης του Αιγαίου από την αρχαιότητα έως τις ημέρες μας και αποτελείται από έξι διακριτές ενότητες με εκπαιδευτικό υλικό που καλύπτει τις βαθμίδες Νηπιαγωγείο, Δημοτικό Σχολείο και Γυμνάσιο. Το εκπαιδευτικό υλικό θα σχεδιαστεί, ώστε να χρησιμοποιηθεί στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης στο Δημοτικό, λαμβάνοντας υπόψη το πρόγραμμα σπουδών για το «Νέο Σχολείο», «Πεδίο: Πολιτισμός - Δραστηριότητες Τέχνης για την υποχρεωτική εκπαίδευση» καθώς και για το μάθημα της Τοπικής Ιστορίας στο Γυμνάσιο, λαμβάνοντας υπόψη το Πρόγραμμα Σπουδών το «Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» και ειδικότερα το Πρόγραμμα Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο) του διδακτικού πεδίου «Βιωματικές Δράσεις- Συνθετικές Δημιουργικές Εργασίες» και συγκεκριμένα του διδακτικού αντικείμενου/μαθήματος «Τοπική Ιστορία». Η προσπάθεια είναι παραγωγή του Φορέα «Μαγνήτων Κιβωτός, για τη διάσωση του πολιτιστικού αποθέματος» - Ακαδημία Λαϊκού Πολιτισμού & Τοπικής Ιστορίας της Ιεράς Μητρόπολης Δημητριάδος & Αλμυρού και συντονίζεται επιστημονικά από το Τμήμα Προσχολικής Αγωγής & Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου, με τη συνεργασία Εκπαιδευτικών και Πολιτιστικών Φορέων.

Λέξεις-κλειδιά: έντυπο και ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό, εκπαιδευτικό πρόγραμμα, λαϊκός πολιτισμός, ναυτική παράδοση.

1. Εισαγωγή

Ο σχεδιασμός για την παραγωγή έντυπου και ψηφιακού υλικού για τη ναυτική παράδοση της Μαγνησίας και της ευρύτερης περιοχής του Αιγαίου Πελάγους ξεκίνησε από τον Φορέα Πολιτισμού της Ιεράς Μητρόπολης Δημητριάδος & Αλμυρού «ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΚΙΒΩΤΟΣ, για τη διάσωση του πολιτιστικού αποθέματος» - «Ακαδημία Λαϊκού Πολιτισμού & Τοπικής Ιστορίας» το Μάιο του 2015 και αναμένεται να υλοποιηθεί έως το Νοέμβριο του 2016. Ο σχεδιασμός αυτής της δράσης πραγματοποιείται σε συνεργασία με εν ενεργεία Εκπαιδευτικούς και Πολιτιστικούς Φορείς της Μαγνησίας. Τελεί υπό την αιγίδα της Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Θεσσαλίας μέσω των αρμόδιων Σχολικών Συμβούλων (επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση) καθώς και από τις αντίστοιχες Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Μαγνησίας.

Την προσπάθεια στηρίζουν Τοπικοί Φορείς Ιστορίας και Πολιτισμού της Μαγνησίας, το Γραφείο Σχολικών Δραστηριοτήτων Πρωτοβάθμιας & Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, το

Κέντρο Πληροφορικής & Νέων Τεχνολογιών Μαγνησίας (ΚΕΠΛΗΝΕΤ), ενώ η επιστημονική επιμέλεια του εκπαιδευτικού προγράμματος ανήκει στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου - Τμήμα Προσχολικής Αγωγής & Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού.

Για κάθε θεματική ενότητα του προγράμματος σχηματίστηκε μια ομάδα παραγωγής του εκπαιδευτικού υλικού μετά από σχετική εκδήλωση ενδιαφέροντος που περιελάμβανε κατ' ελάχιστον τις ειδικότητες ΠΕ60/70 (Νηπιαγωγών/Δασκάλων), ΠΕ19-20 (Πληροφορικής), ΠΕ02 (Φιλολόγων) και σε κάποιες ομάδες ΠΕ08 (Εικαστικών), ΠΕ 16 (Μουσικής), χωρίς βέβαια να έχουν αποκλειστεί και άλλες ειδικότητες εκπαιδευτικών με εξειδίκευση στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού.

Επίσης, σύμφωνα με τον σχεδιασμό η στελέχωση κάθε ομάδας πραγματοποιήθηκε από τον/την επικεφαλής συντονιστή/στρια ο/η οποίος/α έχει και την τελική ευθύνη για την παράδοση του υλικού σύμφωνα με τις προδιαγραφές. Στις υποχρεώσεις της/του συντονιστριας/στή περιλαμβάνονται: ο συντονισμός της ομάδας, η επίλυση προβλημάτων και δυσλειτουργιών, γενικά ζητήματα συνεργασιών, η χρήση του υλικού σε σχέση με τον σεβασμό στα πνευματικά δικαιώματα και τέλος συνεργασία με τις/τους Επιστημονικές/ούς Υπεύθυνες/ους του έργου καθώς και με τον Γενικό Συντονιστή του εκπαιδευτικού προγράμματος.

2. Σκοπός της δράσης

Βασικός σκοπός του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι η δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού (έντυπου και ψηφιακού) για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (Νηπιαγωγείο - Δημοτικό) και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσιο), με στόχο οι μαθητές/τριες να κατανοήσουν πτυχές της Ιστορίας, του περιβάλλοντος, της Τοπικής Ιστορίας καθώς και του Λαϊκού Πολιτισμού της πατρίδας τους με βασικό άξονα τη ναυτική παράδοση και ναυτιλία.

Επίσης οι εκπαιδευτικοί, γυναίκες και άνδρες θα έχουν στη διάθεση τους ένα πολλαπλό εργαλείο εμπλουτισμένων διδακτικών παρεμβάσεων για τη διδασκαλία θεματικών ενοτήτων που εμπίπτουν κυρίως στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες.

3. Δομή του περιεχομένου και χρησιμότητα

Το εκπαιδευτικό πακέτο θα αποτελείται από 6 διακριτές και αυτόνομες θεματικές ενότητες. Το εκπαιδευτικό υλικό θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης ή στο μάθημα της Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Ιστορίας, ενώ στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί στο μάθημα της Τοπικής Ιστορίας (Ζώνη Βιωματικών Δραστηριοτήτων) ή σε οποιοδήποτε άλλο μάθημα κριθεί χρήσιμο από την εκπαιδευτική κοινότητα.

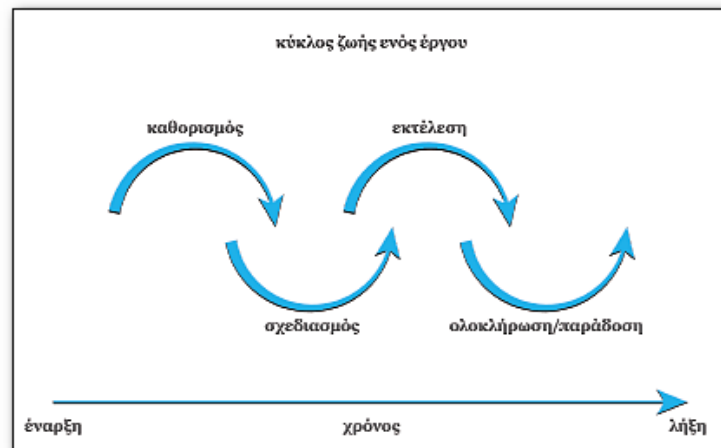
Οι τίτλοι των θεματικών ενοτήτων του εκπαιδευτικού πακέτου είναι: 1) Ο μύθος της Αργοναυτικής εκστρατείας, οι ήρωες και η σχέση τους με την αρχαία Ιωλκός και τον Βόλο του σήμερα, 2) Μεσαιωνικά λιμάνια-σταθμοί στους θαλάσσιους δρόμους της Ανατολής: Βόρειο Αιγαίο, Μαύρη Θάλασσα, Κασπία Θάλασσα, 3) Που πας караβάκι, με τέτοιο καιρό; (Η ναυτική παράδοση του Αιγαίου), 4) Η ναυτική παράδοση της Μαγνησίας (Το λιμάνι του Βόλου, Τρίκερι, Βόρειες Σποράδες, Ανατολικό Πήλιο, Αμαλιάπολη), 5) Η παράδοση των Αλιέων της Μαγνησίας (Παγασητικός Κόλπος, Λίμνη Κάρλα, Μικρασιάτες), 6) Περιβάλλον, θάλασσα και η ναυτιλία σήμερα.

Κάθε θεματική ενότητα του εκπαιδευτικού προγράμματος θα περιλαμβάνει επιμέρους ενότητες εκπαιδευτικού υλικού (έντυπου και ψηφιακού) για το Νηπιαγωγείο, τις τάξεις, Α'-Β', Γ'-Δ', Ε'-ΣΤ' Δημοτικού και Α'-Β'-Γ' Γυμνασίου λαμβάνοντας υπόψη τα αντίστοιχα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών.

Το υλικό θα διατρέχει τον χρόνο: την Αρχαιότητα (από το 3500 π.Χ. έως το 400 μ.Χ. περίπου), τον Μεσαίωνα (από το 400 μ.Χ. έως το 1500 μ.Χ. περίπου), τη Νεότερη Εποχή (από το 1500 μ.Χ. έως σήμερα) και τον χώρο: α) Ευρώπη, β) Αιγαίο, γ) Μαγνησία.

4. Μεθοδολογία του έργου

Η μεθοδολογία του έργου που αφορά την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού (έντυπου και ψηφιακού) στηρίχτηκε στο μοντέλο του κύκλου ζωής ενός έργου, δηλαδή όλες τις φάσεις από τις οποίες πρέπει να περάσει από την έναρξή του, τη σύλληψη του σκοπού μέχρι και την ολοκλήρωσή του (Gray & Larson, 2008).

Εικόνα 1. Ο κύκλος ζωής ενός έργου (προσαρμογή από Gray και Larson, 2008 στο: Αλεβίζος, Κώστας & Παράσχος, 2015)

Έτσι, στο μοντέλο του κύκλου ζωής ανάλογα με τον χρόνο και την ένταση της προσπάθειας που πρέπει να καταβληθεί σε κάθε φάση διακρίνουμε τα παρακάτω στάδια:

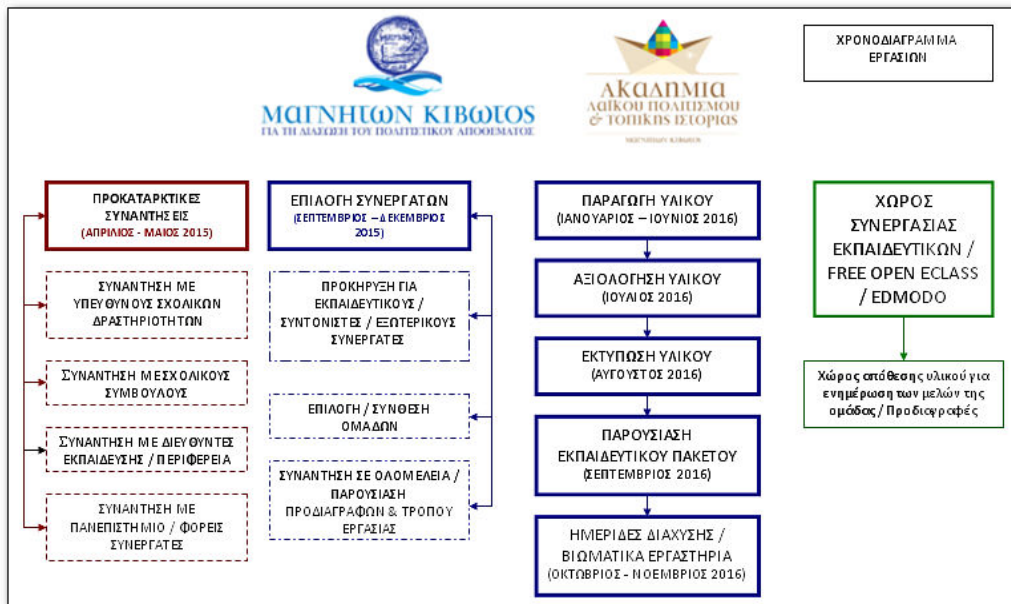
α) Φάση Καθορισμού,

Στη φάση αυτή προσδιορίστηκε ο σκοπός του έργου που προαναφέρθηκε και καταγράφηκαν οι κύριες ιδιαιτερότητες και διαστάσεις του. Στη φάση αυτή, επίσης, δημιουργήθηκε η συνοπτική ταυτότητα του έργου (Project Charter) που περιελάμβανε τον τίτλο του έργου, τον διαχειριστή του, μια σύντομη και περιεκτική περιγραφή του έργου, τον σκοπό, τους διαθέσιμους πόρους, τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των εμπλεκόμενων (Οργανωτική Επιτροπή, Επιστημονική Επιτροπή, Ομάδα Αξιολόγησης, Ομάδα Συντονισμού Περιεχομένου, Επιστημονική Ομάδα), τη συμβατότητα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, τους συμμετέχοντες συνεργαζόμενους Πολιτιστικούς Φορείς, τους συνεργαζόμενους Εκπαιδευτικούς Φορείς (Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με τις/τους αντίστοιχες/χους Σχολικές/ους Συμβούλους και τα Γραφεία Σχολικών Δραστηριοτήτων) και τέλος το χρονοδιάγραμμα του έργου και τα παραδοτέα του. Μέσα από τη συνοπτική ταυτότητα του έργου προέκυψαν και οι αντίστοιχες προκηρύξεις για τα μέλη των ομάδων εργασίας αλλά και τα κείμενα συνεργασίας με εξωτερικούς συνεργάτες και φορείς.

β) Φάση Σχεδιασμού,

Στη φάση σχεδιασμού εξετάστηκαν όλες οι σημαντικές παράμετροι που επιδρούν στο έργο και καταρτίστηκε ένα λεπτομερές σχέδιο εκτέλεσής του λαμβάνοντας υπόψη τις δυσκολίες και τις ιδιαιτερότητες που υπάρχουν (Meredith & Mantel, 2006; McVay-Lynch & Roecker, 2007).

Ειδικότερα, οι εργασίες οι οποίες καταγράφηκαν για να εκτελεστούν αποτυπώνονται στο παρακάτω σχεδιάγραμμα (εικόνα 2).

Εικόνα 2. Κατανομή εργασιών (χρονοδιάγραμμα)

Ειδικότερα, την περίοδο από Απρίλιο έως Μάιο 2015 πραγματοποιήθηκαν προκαταρτικές συναντήσεις, οι οποίες είχαν σκοπό να γνωστοποιήσουν την αρχική ταυτότητα του έργου, ώστε να υπάρξει ανατροφοδότηση στον τελικό σχεδιασμό του αλλά και να οριστικοποιηθούν σχετικές συνεργασίες. Οι προκαταρτικές συναντήσεις περιελάμβαναν :

α) Συναντήσεις με Υπεύθυνους/ες Σχολικών Δραστηριοτήτων

Οι Υπεύθυνοι/οι Σχολικών Δραστηριοτήτων θα μπορούσαν να παρέχουν έντυπο και ψηφιακό υλικό από δράσεις και πολιτιστικά προγράμματα που είχαν εκπονηθεί στο παρελθόν, αλλά και να ενημερώσουν τους/τις εκπαιδευτικούς, για να συμμετέχουν ως συντονιστές/στριες ή ως μέλη στις ομάδες που θα σχηματίζονταν στην πορεία μετά από σχετική προκήρυξη. Επίσης, οι Υπεύθυνοι/ες των Σχολικών Δραστηριοτήτων θα μπορούσαν να κατευθύνουν τους εκπαιδευτικούς, ώστε τη νέα σχολική χρονιά οι εκπαιδευτικοί, άνδρες και γυναίκες, να επιλέξουν πολιτιστικά προγράμματα σχετικά με το αντικείμενο του εκπαιδευτικού προγράμματος (ναυτική παράδοση). Τέλος, η συμμετοχή των Υπεύθυνων Σχολικών Δραστηριοτήτων στην Ομάδα Έργου θα μπορούσε να ενισχύσει τον ήδη εθελοντικό χαρακτήρα της προσπάθειας με ποιοτικά στοιχεία. Από τις συναντήσεις με τις/τους Υπεύθυνους/ους Σχολικών Δραστηριοτήτων εκτός ότι εξασφαλίστηκαν οι παραπάνω συνεργασίες και παροχές υπήρξε και η ανάληψη ευθύνης για τον συντονισμό ομάδων εκπαιδευτικών, οργάνωσης της αξιολόγησης και διάχυσης του προγράμματος.

β) Συναντήσεις με Σχολικούς/ές Συμβούλους

Κατά τη διάρκεια συναντήσεων με τις/τους Σχολικούς/ούς Συμβούλους της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης προέκυψαν ζητήματα νομιμοποίησης της συμμετοχής τους σε μια τέτοια προσπάθεια και κάποιες θεσμικές διευκρινίσεις σε επίπεδο Περιφέρειας. Για τον λόγο αυτό προηγήθηκε συνάντηση με την Περιφερειακή Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Θεσσαλίας, όπου οριστικοποιήθηκε η συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων δια μέσου της Περιφερειακής Διεύθυνσης και διασφαλίστηκε η παιδαγωγική και διδακτική υποστήριξη

των Σχολικών Συμβούλων της περιοχής. Στη συνέχεια ακολούθησαν δυο συναντήσεις με τις/τους Σχολικές/ούς Συμβούλους της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας. Σε επίπεδο ολομέλειας παρουσιάστηκε η ταυτότητα του προγράμματος, με στόχο την ανατροφοδότηση κατά τη φάση του σχεδιασμού και διάφορες άλλες παρατηρήσεις σχετικά με τα παραδοτέα του προγράμματος, το χρονοδιάγραμμα, τους/τις συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς και τέλος την αξιολόγηση και τη συμμετοχή τους στην Επιστημονική Επιτροπή.

γ) Συναντήσεις με Διευθυντές/ντριες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Πραγματοποιήθηκαν δύο συναντήσεις, η πρώτη με τη Διευθύντρια Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και τον Προϊστάμενο Εκπαιδευτικών Θεμάτων και αντίστοιχα η δεύτερη με το Διευθυντή Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, όπου παρουσιάστηκε η ταυτότητα του προγράμματος ώστε να υπάρξει ανατροφοδότηση και η σχετική ενημέρωση που θα οδηγούσε σε συνεργασία και υποστήριξη κατά τη φάση υλοποίησης και αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σεναρίων σε πραγματικές συνθήκες τάξης.

δ) Συναντήσεις με Πολιτιστικούς Φορείς της Μαγνησίας

Οι συναντήσεις με τους Πολιτιστικούς Φορείς της Μαγνησίας ήταν μια χρονοβόρα και επίπονη προσπάθεια που κινήθηκε σε δυο άξονες. Ο πρώτος άξονας περιελάμβανε την ενημέρωση των Φορέων για την ταυτότητα του προγράμματος, με στόχο την ανατροφοδότηση και τις παρατηρήσεις για τη βελτίωση του σχεδιασμού και των παραδοτέων και ο δεύτερος άξονας περιελάμβανε τη συμμετοχή των Φορέων με την παροχή αρχειακού υλικού και βιβλιογραφίας. Πραγματοποιήθηκαν συνολικά τρεις συναντήσεις μετά από σχετικές προσκλήσεις και τελικά ανταποκρίθηκαν είκοσι Φορείς.

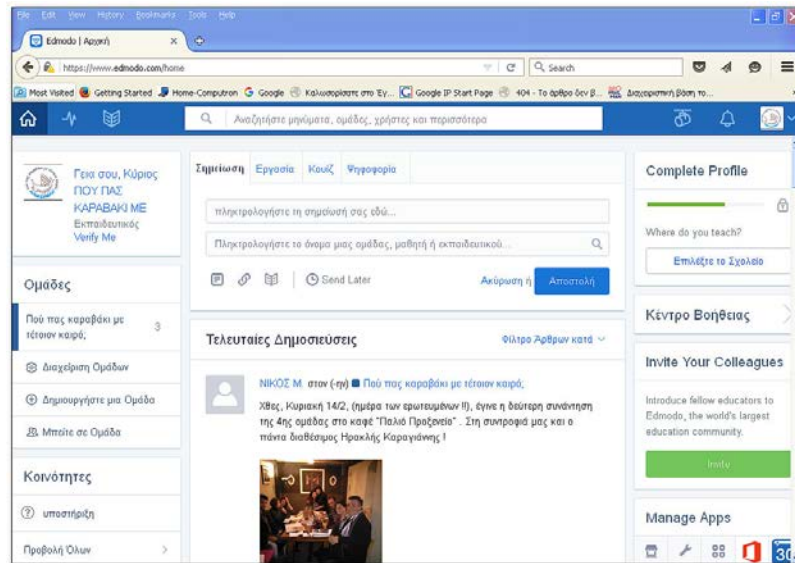
ε) Συναντήσεις με εκπροσώπους Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων

Πραγματοποιήθηκαν διερευνητικές συναντήσεις με δύο εκπροσώπους Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων και αποφασίστηκε η συνεργασία σε επίπεδο επιστημονικής επιμέλειας με το Τμήμα Προσχολικής Αγωγής & Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου με Επιστημονική Υπεύθυνη την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κ. Μαρία Γκασούκα.

Όσον αφορά την εξέλιξη του έργου από την έναρξή του και μετά, δηλαδή την περίοδο από Ιούνιο έως Αύγουστο του 2015, πραγματοποιήθηκε η προκήρυξη επιλογής: α) συντονιστών/στριών ομάδων, β) μελών ομάδων, γ) εξωτερικών συνεργατών/τιδων. Η προκήρυξη περιελάμβανε στοιχεία της ταυτότητας του προγράμματος, τα κριτήρια αξιολόγησης των αιτήσεων μαζί με τα σχετικά προσόντα που χρειάζονται για κάθε κατηγορία, τα παραδοτέα, τις ενότητες του προγράμματος και τους/τις επιστημονικούς/ές συνεργάτες/τιδες. Την περίοδο από Σεπτέμβριο έως Οκτώβριο του 2015 πραγματοποιήθηκε η επιλογή των συντονιστών/στριών, εξωτερικών συνεργατών/τιδων και μελών των ομάδων. Στη συνέχεια σχηματίστηκαν οι έξι ομάδες εργασίας όσες και οι θεματικές ενότητες του προγράμματος σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό. Οι ομάδες ήταν διεπιστημονικές με διάφορες ειδικότητες από την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Την περίοδο από Νοέμβριο έως Δεκέμβριο του 2015 πραγματοποιήθηκε επικοινωνία με τους/τις συμμετέχοντες/χουσες μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (επιστολή για καλωσόρισμα) και στη συνέχεια δόθηκαν οδηγίες εγγραφής τους σε ψηφιακές πλατφόρμες.

Για την επικοινωνία μεταξύ των μελών και των συντονιστών/τριών αλλά και όλων των συντελεστών του προγράμματος δημιουργήθηκε λογαριασμός στην ψηφιακή πλατφόρμα Edmodo (www.edmodo.com) η οποία λειτουργεί ως χώρος επικοινωνίας, ανακοινώσεων, ανταλλαγής απόψεων, διαμοιρασμού υλικού και τελικά δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης. Για την έγκαιρη εγγραφή στην πλατφόρμα edmodo στάλθηκαν οδηγίες με εικόνες βήμα προς βήμα κατά προσέγγιση.

Εικόνα 3. Η πλατφόρμα edmodo και η ομάδα «Πού πας караβάκι, με τέτοιο καιρό;»

Για την άντληση (download) και την εναπόθεση (upload) υλικού του προγράμματος δημιουργήθηκε μια ψηφιακή τάξη στο ελεύθερο λογισμικό free open eclass (<http://free.openeclass.org/>), αξιοποιώντας έτσι στην πράξη εργαλεία του «web 2.0», όπου δημιουργήθηκαν έξι ομάδες με αντίστοιχα δικαιώματα πρόσβασης στις/στους συντονίστριες/στες και στα μέλη των ομάδων. Σε κάθε ομάδα εσωτερικά δόθηκαν δικαιώματα άντλησης (download) και εναπόθεσης (upload) υλικού ενώ στο υλικό της πλατφόρμας δικαιώματα είχαν ο Υπεύθυνος Έργου και οι έξι Συντονιστές/στριες.

Τη δομή του περιεχομένου κάθε ομάδας τη διαμόρφωσαν τα μέλη και ο/η Συντονιστής/στρια. Αντίστοιχα η δομή και το περιεχόμενο όλης της πλατφόρμας διαμορφώθηκε από την Ομάδα Περιεχομένου με τις κατηγορίες: έγγραφα, ανακοινώσεις, σύνδεσμοι, γλωσσάρι, συζητήσεις, μηνύματα, wiki, ομάδες χρηστών, πολυμέσα. Για την έγκαιρη εγγραφή στην πλατφόρμα free open eclass στάλθηκαν οδηγίες με εικόνες βήμα προς βήμα κατά προσέγγιση.

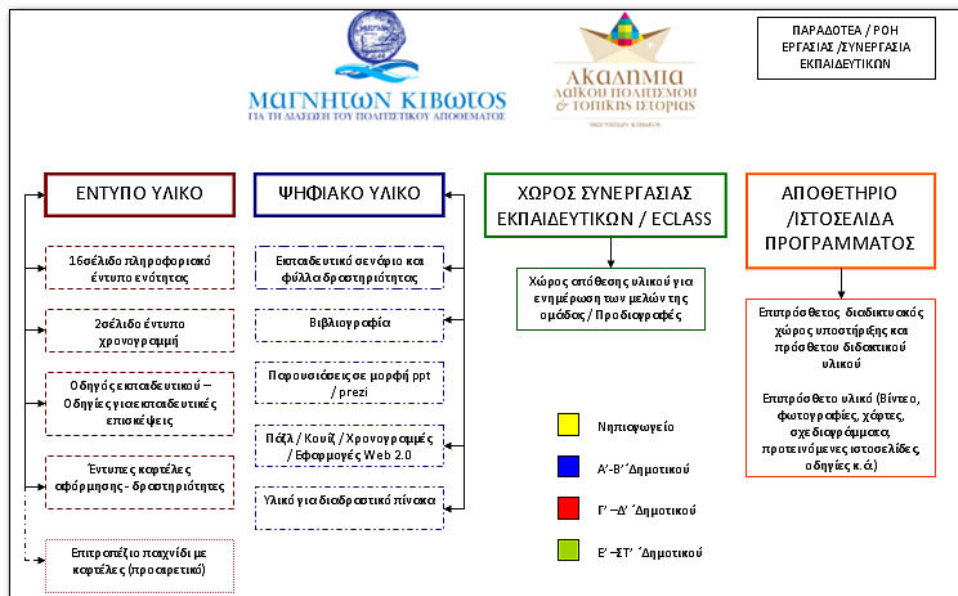

Εικόνα 4. Η πλατφόρμα free open eclass και η τάξη «Πού πας караβάκι, με τέτοιο καιρό;»

Οι προδιαγραφές των παραδοτέων του προγράμματος ήταν ένα ακόμα αντικείμενο της φάσης του σχεδιασμού. Αναλυτικότερα, οι προδιαγραφές των τελικών παραδοτέων του εκπαιδευτικού υλικού περιλαμβάνει τα παρακάτω ανά ενότητα :

α) Έντυπο υλικό (16σέλιδο γενικό έντυπο ενότητας, δισέλιδο έντυπο χρονογραμμή, καρτέλες, εκπαιδευτικό σενάριο, φύλλα εργασίας με δραστηριότητες, οδηγίες για τον/την εκπαιδευτικό, οδηγίες για εκπαιδευτικές επισκέψεις, βιβλιογραφία, πηγές με συνδέσμους στο διαδίκτυο, κατασκευές, θεατρικά παιχνίδια, παιχνίδια (παζλ, ακροστιχίδες, επιτραπέζιο, κ.ά.).

β) Ψηφιακό υλικό (παρουσιάσεις σε μορφή power point, ψηφιακά κουίζ, σταυρόλεξα, παρουσιάσεις με φωτογραφίες, πηγές με συνδέσμους, κόμικ, εφαρμογές για διαδραστικό πίνακα κ.ά.).

Εικόνα 5. Παραδοτέα (ροή εργασίας και συνεργασίας εκπαιδευτικών)

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό υπήρξε πρόβλεψη προς τη λήξη του προγράμματος να δημιουργηθεί ιστοσελίδα - αποθετήριο με στόχο στον χώρο αυτό να αναρτηθεί υλικό που δε θα συμπεριληφθεί στο έντυπο και ψηφιακό υλικό που θα αναπαραχθεί σε μορφή πακέτου (box). Το επιπρόσθετο αυτό υλικό θα περιλαμβάνει φωτογραφίες, βίντεο, χάρτες, σχεδιαγράμματα, καρτ ποστάλ, προτεινόμενες ιστοσελίδες, οδηγίες κ.ά. Παράλληλα, αυτή η ιστοσελίδα θα περιέχει σε ψηφιακή μορφή όλο το υλικό του προγράμματος που θα τυπωθεί καθώς υπάρχει επίσης πρόβλεψη να λειτουργήσει ως χώρος υποστήριξης και πρόσθετου υλικού το οποίο θα μπορούν να αναρτούν οι εκπαιδευτικοί, όταν χρησιμοποιήσουν οι ίδιοι στην τάξη το εκπαιδευτικό πακέτο παράγοντας με τους/τις μαθητές/τριες εκπαιδευτικό υλικό.

Βασικό επίσης μέλημα του σχεδιασμού για την παραγωγή του εκπαιδευτικού πακέτου υπήρξε η συμβατότητα του παραγόμενου εκπαιδευτικού υλικού με τα Προγράμματα Σπουδών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Ειδικότερα, θα υπάρχει συμβατότητα με το Α.Π.Σ. και το Δ.Ε.Π.Π.Σ. και ειδικά στις Πιλοτικές Σχολικές Μονάδες που εφαρμόζουν το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, το οποίο εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Νέο Σχολείο (Σχολείο 21ου αιώνα) - Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» και ειδικότερα στην ενότητα «Πολιτισμός - Τέχνη» και στο πεδίο «Πολιτισμός - Δραστηριότητες Τέχνης για την υποχρεωτική εκπαίδευση». Σ' αυτό το Πρόγραμμα Σπουδών υπάρχει σχετική πρόβλεψη για

παρεμβάσεις και εκπαιδευτικές δραστηριότητες που ενθαρρύνουν τη διάχυση των εννοιών του Πολιτισμού μέσα στα προβλεπόμενα γνωστικά αντικείμενα του Προγράμματος Σπουδών. Ειδικότερα, η ενότητα «Σχέση με το Παρελθόν» αφορά την ανάγκη γόνιμης σύνδεσης με όσα αποκαλούμε Πολιτιστική Κληρονομιά και συνδέεται με τον Λαϊκό Πολιτισμό.

Σύμφωνα πάντα με το Πρόγραμμα Σπουδών για το «Νέο Σχολείο», «Πεδίο: Πολιτισμός - Δραστηριότητες Τέχνης για την υποχρεωτική εκπαίδευση», «οι μαθητές/τριες δεν είναι δυνατό να «οφείλουν» σεβασμό στην πολιτιστική τους κληρονομιά, ούτε να επωμίζονται κάποιο «χρέος» απομνημόνευσης πληροφοριών για το παρελθόν, προκειμένου να κατοχυρώσουν την εθνική τους ταυτότητα. Απεναντίας, η αυριανή κοινωνία θα βγει πολλαπλά κερδισμένη, αν οι πολίτες άντρες και γυναίκες της μπορούν να συνομιλούν δημιουργικά με το παρελθόν, να αντλούν προσωπικές συγκινήσεις μέσα από αυτό και να πλουτίζουν το παρόν τους με πολύτιμα στοιχεία που, καθένας προσωπικά, επέλεξε να διαδώσει από το παρελθόν, οικοδομώντας μέσα από το νοερό προσωπικό του «μουσείο» μια συνειδητή στάση αγάπης και έγνοιας για όσα κατακτήθηκαν και δοκιμάστηκαν στο πέρασμα του χρόνου».

Σε σχέση με τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Γυμνάσιο) θα υπάρξει εναρμόνιση με το Α.Π.Σ. και το Δ.Ε.Π.Π.Σ. Σύμφωνα με το «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» στους Άξονες Προτεραιότητας 1,2,3, - Οριζόντια Πράξη και ειδικότερα για το Πρόγραμμα Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Γυμνάσιο) του διδακτικού πεδίου «Βιωματικές Δράσεις - Συνθετικές Δημιουργικές Εργασίες» και συγκεκριμένα του διδακτικού αντικείμενου/μαθήματος «Τοπική Ιστορία».

Η Τοπική Ιστορία στο Γυμνάσιο εντάσσεται στη Ζώνη Βιωματικών Δραστηριοτήτων ως ένα πεδίο μελέτης και έρευνας. Στο νέο Π.Σ. η Τοπική Ιστορία συνδέεται με τα περιεχόμενα του μαθήματος της Ιστορίας όλων σχεδόν των τάξεων της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, αφού αναδεικνύεται η ιστορικότητα του τοπίου και η οργανική σχέση του με τον άνθρωπο.

γ) Φάση Εκτέλεσης/Ελέγχου

Από τον Ιανουάριο του 2016 το εκπαιδευτικό πρόγραμμα έχει περάσει στη φάση εκτέλεσης /ελέγχου. Ειδικότερα, το διάστημα από Ιανουάριο έως Φεβρουάριο του 2016 πραγματοποιήθηκε η αναζήτηση υλικού, καταγραφές, επιτόπιες επισκέψεις, η ανάρτηση υλικού, ενημερώσεις από εμπλεκόμενους φορείς σε ειδικότερες θεματικές περιοχές, η ανάπτυξη του βασικού σεναρίου, ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη υποθεμάτων, ο σχεδιασμός και η οργάνωση προτεινόμενων δραστηριοτήτων και φύλλων εργασίας (ανά ηλικιακή ομάδα), ενημερώσεις από εμπλεκόμενους φορείς σε ειδικότερες θεματικές περιοχές.

Το διάστημα από Μάρτιο έως Μάιο του 2016 έχουν προγραμματιστεί: η πρώτη αξιοποίηση του υλικού στην τάξη (επιλεγμένων δραστηριοτήτων και φύλλων εργασίας), η καταγραφή παρατηρήσεων, η εργασία στις ομάδες, η αποτίμηση της πρώτης εφαρμογής, τυχόν τροποποιήσεις, η αναδιοργάνωση του υλικού, ενημερώσεις από εμπλεκόμενους φορείς σε ειδικότερες θεματικές περιοχές, η δεύτερη αξιοποίηση του υλικού στην τάξη (επιλεγμένων δραστηριοτήτων και φύλλων εργασίας), η καταγραφή παρατηρήσεων, η εργασία στις ομάδες, η αποτίμηση της δεύτερης εφαρμογής, τυχόν τροποποιήσεις, η τελική μορφή υλικού, η οριστικοποίηση σεναρίου και των υποθεμάτων.

Τον Ιούνιο του 2016 έχει προγραμματιστεί η τελική συγκρότηση του υλικού, δηλαδή η δημιουργία του 16σελιδου πληροφοριακού εντύπου και της χρονογραμμής. Επίσης προγραμματίζεται συνεδρίαση της ολομέλειας των συντελεστών του προγράμματος, η ενδιάμεση αποτίμηση του προγράμματος, πρώτες συναντήσεις με ειδικούς/ες σχεδιασμού εντύπων.

δ) Φάση Ολοκλήρωσης/Παράδοσης έργου

Η φάση ολοκλήρωσης και παράδοσης του έργου περιλαμβάνει την τελική αξιολόγηση από εξωτερικούς/ές αξιολογητές/τριες μέλη Δ.Ε.Π. με την τελική ανατροφοδότηση του εκπαιδευτικού πακέτου. Στη συνέχεια θα γίνει η γραφιστική αποτύπωση όλων των εντύπων και παραδοτέων, η παραγωγή του ψηφιακού υλικού και τέλος η εκτύπωση και η αναπαραγωγή του υλικού.

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό υπάρχει πρόβλεψη να υλοποιηθούν βιωματικές ημερίδες εκπαίδευσης και διάχυσης για εκπαιδευτικούς, έτσι ώστε το εκπαιδευτικό πακέτο να αξιοποιηθεί κατάλληλα καθώς και διαγωνισμοί. Σ' αυτό το διάστημα προβλέπεται και η ενεργοποίηση του αποθετηρίου - διαδικτυακού χώρου υποστήριξης του προγράμματος, με στόχο οι εκπαιδευτικοί να αντλούν υλικό, αλλά και να εναποθέτουν και οι ίδιοι τις εργασίες που πραγματοποιούν στα σχολεία τους.

5. Συμπεράσματα

Η πρωτοτυπία και η καινοτομία του εγχειρήματος για την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού (έντυπου και ψηφιακού) που αφορά τον Λαϊκό Πολιτισμό, την Τοπική Ιστορία και άλλες επιστημονικές περιοχές των Ανθρωπιστικών και Θετικών επιστημών με κύριο άξονα τη ναυτική παράδοση της Ελλάδας έγκειται στα εξής: α) το εκπαιδευτικό υλικό θα δημιουργηθεί από μαχόμενους/ες εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης οι οποίοι συμμετέχουν μετά από επιλογή και σχετική προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος, β) υπήρξε σύμφωνα με τον σχεδιασμό συνέργεια των Τοπικών Φορέων Πολιτισμού, γ) υπήρξε συνεργασία με εξωτερικούς/ές συνεργάτες/τιδες και εξειδικευμένους/ες επιστήμονες/νισσες από την τοπική κοινωνία, δ) οι εργασίες θα παραχθούν εξ αποστάσεως (teleworking) σε υποστηρικτικό χώρο (χρήση εργαλείων web 2.0) και σε συναντήσεις δια ζώσης ανά θεματική, ε) θα υπάρξει διαδικτυακός υποστηρικτικός τόπος μετά την ολοκλήρωση των εργασιών που θα αφορά τους εκπαιδευτικούς και θα μπορεί να λειτουργήσει ως αποθετήριο για ανάρτηση (upload) και ανάκτηση (download) υλικού, ζ) το εκπαιδευτικό υλικό θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όλη την Ελλάδα, η) το εκπαιδευτικό υλικό κινείται στον χρόνο, στον χώρο και στις βαθμίδες εκπαίδευσης Νηπιαγωγείο - Δημοτικό - Γυμνάσιο), θ) η προσπάθεια είναι εθελοντική και η σύνθεση των ομάδων εργασίας διεπιστημονική, ι) η μεθοδολογία που θα χρησιμοποιηθεί πολύτιμη για την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, κ) υπήρξε συνεργασία με τους/τις Σχολικούς/ές Συμβούλους και διευρυμένη Επιστημονική Επιτροπή.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Gray, C. F. & Larson, E. W. (2008). *Project Management: The Managerial Process (4th ed.)*. New York, NY: McGraw-Hill/Irwin.
- McVay-Lynch, M. & Roecker, J. (2007). *A handbook for successful design delivery and management*. NY: Rutledge.
- Meredith, J. R., & Mantel, S. J. (2006). *Project management: A managerial approach*. Hoboken, NJ: John Wiley.
- Αλεβίζος, Σ., Κώστας, Α. & Παράσχου, Β. (2015). *On line εξ αποστάσεως εκπαίδευση – Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών – Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.
- Διαθεματικό Εκπαιδευτικό Υλικό για την Ευέλικτη Ζώνη Γ' - Δ' τάξεις του Δημοτικού Σχολείου – Τεύχος Α' (Λαϊκός Πολιτισμός – Αφύπνιση στη Διαφορετικότητα των Γλωσσών και των Πολιτισμών) (2001). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων.

- Διαθεματικό Εκπαιδευτικό Υλικό για την Ευέλικτη Ζώνη Γ΄-Δ΄ τάξεις του Δημοτικού Σχολείου – Τεύχος Β΄ (Εικαστικά – Τοπική Ιστορία – Φυσική Αγωγή / Αγωγή Υγείας) (2001). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο - Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων.
- Διαθεματικό Εκπαιδευτικό Υλικό για την Ευέλικτη Ζώνη Καινοτόμων Δράσεων - Γυμνάσιο – Τόμος Β΄ (Διαπολιτισμική Εκπαίδευση - Εκφάνσεις της Τέχνης: Θέατρο, Λαϊκός Πολιτισμός, Βυζαντινός Πολιτισμός) (2001). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο - Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων.
- Διαθεματικό Εκπαιδευτικό Υλικό για την Ευέλικτη Ζώνη Καινοτόμων Δράσεων - Γυμνάσιο - Τόμος Α΄ (Γλωσσικά μαθήματα - Τοπική Ιστορία) (2001). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο - Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων.
- Διαθεματικό Υλικό για την Ευέλικτη Ζώνη, Α΄-Β΄ τάξεις του Δημοτικού Σχολείου, Αισθητική Αγωγή, Διδασκαλία της Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας, Ενδυμασία - Λαϊκός Πολιτισμός (2001). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο - Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων.
- Καπανιάρης, Α. & Γκασούκα, Μ. (2015). *Σχεδιάζοντας εκπαιδευτικά προγράμματα με θέμα τον λαϊκό πολιτισμό και τη ναυτική παράδοση για μαθητές/τριες και εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης*. Πρακτικά του Πανελλήνιου Συνεδρίου Μάγνητες και ο πολιτισμός της θάλασσας του Αιγαίου (υπό έκδοση). Βόλος: Μαγνήτων Κιβωτός, για τη διάσωση του πολιτιστικού αποθέματος, Τμήμα Ιστορίας Ιόνιου Πανεπιστημίου, Υπουργείο Πολιτισμού & Αθλητισμού.
- ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, Πρόγραμμα Σπουδών, Σχολική και Κοινωνική Ζωή, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (2001). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο - Υπουργείο Παιδείας Δια Βίου Μάθησης & Θρησκευμάτων. Διαθέσιμο στο: <http://ebooks.edu.gr/> (Προγράμματα Σπουδών) (ημερομηνία τελευταίας ανάκτησης, 17/2/16).
- Πρόγραμμα Σπουδών για «Νέο Σχολείο», Πεδίο: Πολιτισμός - Δραστηριότητες Τέχνης για την υποχρεωτική εκπαίδευση (2011). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο - Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης & Θρησκευμάτων, Διαθέσιμο στο: <http://ebooks.edu.gr/> (Προγράμματα Σπουδών) (ημερομηνία τελευταίας ανάκτησης, 17/2/16).
- Πρόγραμμα Σπουδών για «Νέο Σχολείο», Πεδίο: Πολιτισμός – Δραστηριότητες Τέχνης για την υποχρεωτική εκπαίδευση. (2011). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης & Θρησκευμάτων, Διαθέσιμο στο: <http://ebooks.edu.gr/> (Προγράμματα Σπουδών, Επιστημονικό Πεδίο: Πολιτισμός - Δραστηριότητες Τέχνης – πρόταση β΄) (ημερομηνία τελευταίας ανάκτησης, 17/2/16).

Αναφορές σε ιστοσελίδες

- Ασφαλές Μέσο Κοινωνικής Δικτύωσης & Ηλεκτρονικής Μάθησης - Edmodo, Διαθέσιμο στο: <https://www.edmodo.com> (ημερομηνία τελευταίας ανάκτησης, 17/2/16).
- Free Open eClass - Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης, Διαθέσιμο στο: <http://free.openeclass.org/> (ημερομηνία τελευταίας ανάκτησης, 17/2/16).